

Ekonomika

Průměrná výše úvěru se v tomto roce pohybuje kolem

12 500 Kč

+ 500 Kč
více než loni

Za vánoční dárky, výzdobu, jídlo a stromeček hodlají letos Češi utratit v průměru

7700 Kč

+ 330 Kč
více než loni

Češi chtějí v průměru utratit za dárky

4900 Kč

+ 250 Kč
více než loni

Podle odhadu společnosti IPSOS pro Profi Credit má letos průměrná vánoční půjčka činit

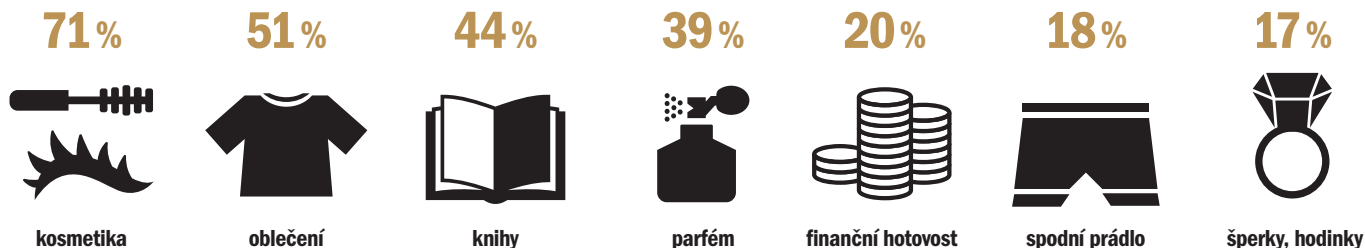
7869 Kč

+ 500 Kč
více než loni

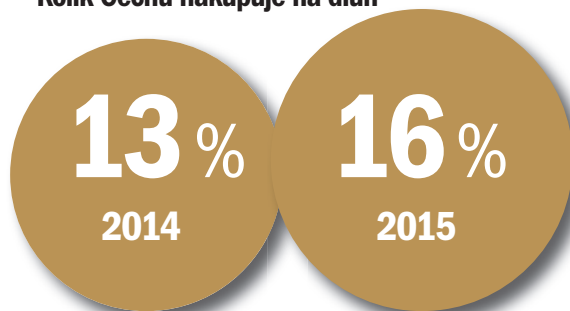
Když Vánoce, tak na dluh

Kvůli dárkům a dalším vánočním výdajům jsou Češi stále ochotnější se zadlužit. Každý šestý dospělý si letos na Vánoce půjčí nebo využije splátkového prodeje. Finanční ústavy se těší na žně, odborníci ale bijí na poplach.

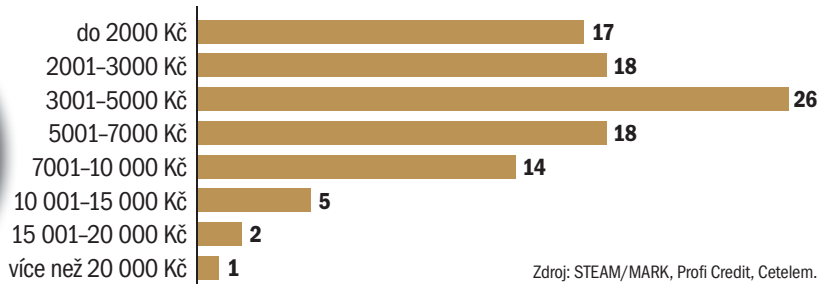
Mezi nejčastější dárky bude patřit tradičně:

Kolik Čechů nakupuje na dluh

Kolik utratíme za vánoční dárky (v procentech)

Zdroj: STEAM/MARK, Profi Credit, Cetelem.

Vánoční období láká nejen k přejídání a lenošení, ale také k nákupům. A že na ně nejsou peníze? To Čechům vadí čím dál méně. Na elektroniku, nábytek, ale třeba i na hračky, luxusní oblečení, šperky či kosmetiku si neváhají půjčovat.

Loni si na Vánoce půjčilo třináct procent Čechů, letos by to mohlo být podle splátkové firmy Profi Credit až šestnáct procent.

Pod stromečkem tak někomu sice udělají pořádnou radost, ale následně hrozí, že se budou potýkat s dluhy, které je mnohdy dostanou do existenční nejistoty. Banky i nebankovní instituce jsou vždy napřed před klienty a vymýšlejí stále vychytanější kličky. A tak není nic výjimečného, když se nákup na splátky „s nulaprocentním úrokem“ ve výsledku pěkně prodrazí.

Drahé hraní

Jana Kulhánková z Brna synovi letos koncem října zakoupila v menším internetovém obchodě herní konzoli Xbox One za akční cenu 9790 korun. I když měla na účtu dostatek peněz, nechala se zlákat nabídkou na splátkový prodej, který sliboval půjčku bez navýšení. Při nákupu měla zaplatit 979 korun a pak po dobu dalších devíti měsíců stejnou částku.

„To mi přišlo jako férové. Moje představa byla, že během celého roku mohu posílat necelou tisícovku z výplaty, a peníze, co mám teď na účtu, můžu utratit za jídlo a další dárky,“ vypráví paní Kulhánková.

Jenže si – jako řada dalších lidí – nepřčetla drobně psaný dodatek na konci smlouvy. Když zapomněla na termín druhé splátky a se zasláním peněz se opozdila o tři pracovní dny, dorazila upozínka zpoplatněná částkou pět set korun a spolu s ní oznámení o ukončení „bezúročné výhody“. Úrok se z nuly náhle vyšplhal na sedmáct procent. Žena nakonec zaplatila za herní konzoli o 2113 korun více, než kolik stála v e-shopu.

„Ruce bych si utrhla. V životě už na splátky nic nekoupím,“ říká nyní rezolutně.

Její příběh není ojedinělý. Na internetových fórech se o tom, jak se nechaly napálit, svěřují desítky lidí, kteří varují druhé před pádem do dluhové pasti. Jenže i přes smutné zkušenosti si Češi půjčují jako o závod.

Exekuce? Nevadí!

Za Vánoce utracíme čím dál více. Oproti roku 2012 budou letos stát podle výpočtů splátkové společnosti Cetelem o tisícikorunu více. Jen za dárky Češi letos vydají v průměru 4900 korun, což je o 250 korun více než loni.

Spolu s tím roste i výše vánočních půjček. Loni podle výzkumu společnosti IPSOS pro Profi Credit činila průměrná vánoční půjčka 7369 korun, letos už to bude o pět set korun více. Průměrný nákup na splátky dosahuje hodnoty 13 800 korun, o pětistovku více než loni.

Podle listopadového průzkumu Exekutorské komory přitom až pětina z těch, kteří žádají o půjčku, čelí nebo v minulosti čelila exekučnímu řízení. A 119 tisíc lidí, kteří si chtějí půjčit na letošní Vánoce, je v exekuci právě nyní.

„Šokuje nás, že si půjčku chtějí brát i lidé, kteří nyní čelí exekuci, často i mnohočetné. V této souvislosti jsme zaznamenali dokonce osoby, proti kterým bylo nebo je vedeno více než deset exekucí. Místo toho, aby nejdříve splatili své současné dluhy, berou si další. Je mi záhodou, z čeho chtějí novou půjčku splácet,“ komentovala výsledky průzkumu prezidentka komory Pavla Fučíková.

O něco častěji než jiné skupiny občanů se plánují zadlužit studenti a senioři. Zajímavý je také fakt, že si berou ve větší míře půjčky i lidé s nadstandardně vysokými příjmy, uvedla komora.

Průměrná doba splacení spotřebitelského úvěru je až 15 měsíců. Dlouhá doba je přitom nevýhodná hlavně pro sociálně slabé, jednočlenné domácnosti a samoživitele, kteří jsou velmi citliví na jakékoli výkyvy v příjmu. „Nevýhodná spotřebitelská půjčka pro ně může být spouštěčem nebezpečné spirály, která je přivede do dluhové pasti,“ upozorňuje Tomáš Medřický z odborného webu ePohledavky.cz.

Kvůli pravidelné splátce nevýhodného úvěru se podle něho lidé mohou dostat do prodlení s platbou běžných služeb, jako je telefon, nájem či energie. A pokud dlužníkovi hrozí přerušení dodávek služby, ►

► **VYHAZOVÁNÍ PENĚZ.**
Půjčky a nákupy na splátky mohou nakonec klienta vyjít pěkně draho. Jak rychle a snadno lze přijít o veškerý majetek, se v úspěšném filmu *Vlk z Wall Street* přesvědčil i Leonardo DiCaprio (na snímku) v roli Jordana Belforta.

Foto: 1 Shutterstock, 2 Profimedia

udělá často tu největší chybu. „Vezme si další rizikový úvěr, který pak není schopen splácet,“ shrnuje častou praxi Medříčky.

Půjčka od pornomagnáta

Problémy mohou způsobit především půjčky od nebankovních ústavů. Nelze je samozřejmě házet do jednoho pytle – ty větší už mají řadu spokojených klientů a vydobily si během své několikileté historie na trhu dobré jméno (například Home Credit či Cetelem), půjčky ale nabízejí i menší poskytovatelé, u nichž se dobré mít se na pozoru obzvláště.

Často slibují úvěry i lidem, kterým klasické banky nepůjčí, protože jsou pro ně příliš riziková. Proto v inzerátech uvádějí, že nenahlízejí do žádného registru dlužníků a peníze u nich může získat skutečně každý.

■ **Kolik utratíme za dárky ve srovnání s jinými?**

(Útrata za vánoční dárky podle států)

Země	Útraty v USD	Útraty v Kč	Procenta ze mzdy
Velká Británie	446	11 390	15
USA	382	9 756	15
Lucembursko	319	8 147	9
Rakousko	265	6 768	11
Francie	265	6 768	11
Austrálie	212	5 414	7
Německo	212	5 414	9
Itálie	212	5 414	12
Španělsko	212	5 414	12
Česká republika	191	4 878	25
Belgie	159	4 060	7
Rumunsko	117	2 988	32
Polsko	74	1 890	11
Nizozemsko	42	1 072	1

Zdroj: ING.

Služby nabízejí nejčastěji v inzertních novinách a letáčích nebo na internetu. Podobnou strategii volí například společnost eCredit.cz pornomagnáta Pavla Kvoriaka, do jehož portfolia patří například erotický časopis Leo. Internetové stránky eCreditu ponoukají, že „o vánočních dárkách se vám nemusí jen zdát“. Stačí si totiž vzít půjčku... Pornomagnát ale rozhodně není lidumil. Ze srovnání TÝDNE (viz *Kolik zaplatíte při půjčce...*) vychází jím nabízená půjčka jako jednoznačně nejméně výhodná. Úrok tu dosahuje dokonce až 43 procent, roční procentní sazba nákladů (RPSN) pak u půjčky dvacet tisíc činí skoro 110 procent. Jedna z ukázkových půjček eCreditu ale uvádí RPSN i 803 procenta. Podobných firem existuje nepočítaně.

Šrumeč v adventu

Pokud ovšem lidem zadlužení nevadí, existují i bezpečnější možnosti, jak si půjčit. Poměrně často využívané jsou klasické půjčky. První vlna klientů do bank přichází poslední týden v listopadu, hlavní nápor zažívají po druhé a třetí adventní neděli. Ani letos by tomu nemělo být jinak.

„Změnu neočekáváme. Zejména v období adventu se banky i nebankovní instituce v oblasti úvěrů dočkají vysokého zájmu, který nemá během roku obdoby,“ uvedla pro TÝDEN Eva Zamrazilová, hlavní ekonomka České bankovní asociace.

Výhody jsou jasné: banky mají díky síti poboček ke klientům blízko, drží si určitou prestiž. I tady je ale třeba dávat si pozor. Stejně jako v případě splátkového prodeje se tu často s úrokovými sazbami „čaruje“.

Poměrně nízký úrok nabízí například Air Bank či Raiffeisenbank. Avšak podobně jako u výše zmíněného splátkového prodeje se zde setkáte s praxí bonusů a premií. Raiffeisenbank nabízí úrok od 5,78 procenta, na ten ale dosáhnete jen při včasném splácení. Když se opozdíte, rázem poskočí na 9,9 procenta. Podobné je to u dalších bank.

Nemálo lidí pak vánoční výdaje hradí prostřednictvím kreditní karty. Ta se vyplatí zejména v případě krátkodobé půjčky, kdy se dluh finančnímu domu splatí velmi rychle. Kreditní karty mají různě dlouhá bezúročná období, někdy až dva měsíce. Jakmile je ale překročíte, přijde tvrdá sankce v podobě úroku mnohdy překračujícího i třicet procent.

Věříme v budoucnost

To, že jsme stále častěji ochotni podstoupit kvůli Vánocům riziko zadlužení, lze ale podle TÝDNEM oslovených ekonomů vnímat i pozitivně. Svědčí to totiž o hospodářském růstu.

„Zvýšení počtu i hodnoty půjček znamená, že lidé mají pozitivní očekávání a věří, že se budou mít dobře, že budou moci v dalším období bez problémů své závazky vůči bankám smazat,“ řekla TÝDNU Markéta Šichtařová ze společnosti Next Finance.

Jedním dechem ale varuje před tím, že stále častěji na půjčky dosáhnou i lidé, kteří by dříve sítím bank neprošli, což mělo svůj důvod.

Navic se v Česku za velmi krátkou dobu objevilo až příliš mnoho nepoctivých poskytovatelů půjček a česká politická reprezentace v nastavení ochrany klientů zaspala. Teprve teď dohánění, co se dá.

Vláda prosazuje návrh zákona, který by poskytovatele půjček měl značně omezit. Úvěr by podle zákona věřitel mohl poskytnout pouze tomu, kdo jej bude schopen ze svých příjmů řádně splácet. Pokud tuto schopnost poskytovatel neprovedí, bude smlouva o úvěru neplatná a spotřebitel nebude muset platit žádný úrok a dostane již zaplacené úroky zpět. Jistinu pak splatí podle svých možností.

Zákon by měl vstoupit v účinnost od druhého pololetí 2016. Vzhledem k chaosu v Poslanecké sněmovně ale není tento termín vůbec jistý.

Vladimír Barák ■

■ Kolik zaplatíte při půjčce 20 tisíc korun na jeden rok

Peněžní ústav	Celkem splatná částka	Výše měsíční splátky	Úroková sazba v procentech	Roční procentní sazba nákladů (RPSN)
Air Bank	21 089 Kč	1757 Kč	9,9	10,37
Cetelem	21 425 Kč	1785 Kč	12,9	13,69
Cofidis	22 421 Kč	1870 Kč	24	24
Česká spořitelna	22 421 Kč	1852 Kč	19,9	23,72
ČSOB	22 538 Kč	1823 Kč	16,9	25,15
E-Credit	29 160 Kč	2430 Kč	42,8	109,7
Equa Bank	21 650 Kč	1804 Kč	14,9	15,96
Poštovní spořitelna	22 106 Kč	1842 Kč	18,9	20,63
Essox	21 608 Kč	1800 Kč	14,52	15,52
Home Credit	21 537 Kč	1795 Kč	13,9	14,82
Komerční banka	21 510 Kč	1743 Kč	8,3	14,55
mBank	21 089 Kč	1757 Kč	9,9	10,37
Profi Credit	23 556 Kč	1938 Kč	28,8	32,92
Provident	26 744 Kč	1783 Kč (15 měs.)	18,15	57,86
Raiffeisenbank	21 200 Kč	1767 Kč	10,9	11,46
Zuno Bank	21 992 Kč	1833 Kč	17,9	19,45

RPSN udává procenta z dlužné částky, které musí spotřebitel zaplatit za období jednoho roku v souvislosti s úvěrem či půjčkou, jejich správou a dalšími výdaji spojenými s jejich čerpáním.

Pozn.: Jde o orientační výpočty. Přesné parametry půjčky počítají peněžní ústavy podle řady proměnných na míru klientovi.

Zdroj: Bankovnípoplatky.com, Finparada.cz, anketa TÝDNE.